

καημός

καημός, ο, ουσ. [<μσν. καημός, από τον αόρ. κήκα του ρ. καίγομαι + κατάλ. -μος], ο καημός. **1.** μεγάλος ερωτικός πόθος: «απ' τη μέρα που γνώρισε την τάδε, έχει καημό για πάρτη της». (Λαϊκό τραγούδι: *έρωτά μου αγιάτρευτε και καημέ μου μεγάλη*). **2.** στενοχώρια, λύπη, παράπονο που προέρχεται από απραγματοποίητη επιθυμία: «έχει μεγάλο καημό, γιατί ο γιος του δεν πέρασε πάλι στο πανεπιστήμιο». (Λαϊκό τραγούδι: *κι όταν θα γυρνάμε στο σπίτι την αυγή, να μ' αγκαλιάζεις με αγάπη, με στοργή, μες τα φιλιιά σου ο καημός μου να πνιγεί και όπου βγει*). (Ακολουθούν 14 φρ.)·

- άλλον καημό δεν είχα! ή άλλον καημό δεν έχω! ή άλλον καημό δεν είχαμε! ή άλλον καημό δεν έχουμε! **α.** έκφραση δυσαρέσκειας για κάτι ενοχλητικό ή δυσάρεστο που μας ζητάνε ή μας υπενθυμίζουν ότι είμαστε υποχρεωμένοι να κάνουμε: «μόλις τελειώσεις τη δουλειά που κάνεις, έλα να σε στείλω κάπου. -Άλλον καημό δεν είχα! Το ξέρεις πω μόλις τελειώσω τη δουλειά που κάνω, πρέπει να μεταφέρω στο υπόγειο το εμπόρευμα που ξεφόρτωσε το φορτηγό πάνω στο πεζοδρόμιο; || πρέπει να πάμε κι εμείς στη γιορτή του τάδε. -Άλλον καημό δεν έχω!». **β.** γελιέσαι, αν νομίζεις πως θα σε βοηθήσω, πως θα σε εξυπηρετήσω ή πως θα είμαι υποχρεωμένος να θυμάμαι συνέχεια αυτό που μου ζήτησες: «θα 'ρθεις να βάλεις ένα χεράκι να τακτοποιήσω το υπόγειο; -Άλλο καημό δεν είχαμε! Έχω τόσες δουλειές, που δεν αδειάζω || μην ξεχάσεις να μου φέρεις την αθλητική φόρμα που σου ζήτησα. -Άλλο καημό δεν έχουμε! Αν το θυμηθώ θα στη φέρω». Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του. Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *ναι μωρέ* ή το *σώπα ρε*. Για συνών. βλ. φρ. *άλλη σκασίλα δεν είχα!* λ. σκασίλα·

- *βάζω καημό*, στενοχωριέμαι, λυπούμαι, παραπονιέμαι, επειδή δεν πραγματοποιήθηκε κάποια επιθυμία μου: «έβαλε καημό, επειδή δεν πήγε διακοπές το καλοκαίρι || μόλις του πάει κάτι λίγο στραβά, βάζει καημό ο βλάκας». (Λαϊκό τραγούδι: *αγόρι μου γλυκό σε πονώ, μην αμφιβάλλεις και καημό μη βάλεις στον κόσμο σαν Θεό σ' αγαπώ*)·

- *έξω ντέρτια και καημοί!* βλ. λ. [ντέρτι](#)·

- *έξω φτώχεια και καημοί!* βλ. λ. φτώχεια·

- *καημό το 'χω*, **α.** έχω έντονη επιθυμία να πραγματοποιήσω κάτι: «καημό το 'χω αυτό το ταξίδι». **β.** νιώθω έντονη λύπη, έντονο παράπονο, που προέρχεται από απραγματοποίητη επιθυμία μου: «καημό το 'χω να μου 'ρθουν κι εμένα μια φορά τα πράγματα ευνοϊκά»·

- *καθένας με τον καημό του*, καθένας σκέφτεται, μιλάει, ασχολείται με αυτά που τον βασανίζουν, που τον ταλαιπωρούν: «είναι ανθρώπινο ν' ασχολείται ο καθένας με τον καημό του». (Λαϊκό τραγούδι: *καπεταναίοι και τόσοι άλλοι, λοστρόμοι, ναύτες, μηχανικοί, καθένας έχει και τον καημό του έτσ' είμαστε όλοι εμείς οι ναυτικοί*). Συνών. *καθένας με τον πόνο του*. βλ. και φρ. *καθένας με το πρόβλημά του*, λ. πρόβλημα·

- *κι είχα έναν καημό!* ή *κι έχω έναν καημό!* ή *κι είχαμε έναν καημό!* ή *κι έχουμε έναν καημό!* δε με νοιάζει διόλου, αδιαφορώ τελείως: «αν δεν έρθεις ακριβώς στην ώρα του ραντεβού μας, θα σηκωθώ και θα φύγω. -Κι είχα έναν καημό!». Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του. Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *σώπα ρε*. Για συνών. βλ. φρ. *κι είχα μια σκασίλα!* λ. σκασίλα·

- *λέω τον καημό μου*, εκμυστηρεύομαι σε κάποιον κάτι που με απασχολεί έντονα και μου δημιουργεί ψυχικό πόνο: «κάθε φορά που λέω τον καημό μου στο φίλο μου, νιώθω καλύτερα»·

- *μ' αυτόν τον καημό πήγε*, βλ. φρ. *πήγε με τον καημό*·

- *με δέρνει ο καημός* ή *με δέρνουν οι καημοί*, υποφέρω από κάποιον ψυχικό ή ερωτικό πόνο: «με δέρνει ο καημός, επειδή για τρίτη χρονιά δεν πέρασε ο γιος μου στο πανεπιστήμιο || με δέρνει ο καημός γι' αυτή τη γυναίκα κι ούτε που τη νοιάζει». (Λαϊκό τραγούδι: *μικρή νησιωτοπούλα, σαν κύμα του γιαλού με δέρνει ο καημός σου και έχασα το νου*). Στον τύπο *με δέρνει ένας καημός!* επιτείνει την έννοια και η φρ. κλείνει πολλές φορές με το *μα τι καημός(!)*·

- με τρώει ο καημός, με φθείρει ψυχικά: «με τρώει ο καημός απ' τη μέρα που χώρισα με τη γυναίκα μου». (Λαϊκό τραγούδι: *κι όμως δεν τρέχει τίποτα κι ούτε καημός με τρώει· αν είν' καλά, βρε μάγκες μου, το μαύρο κομπολόι*)·

- πήγε με τον καημό, πέθανε χωρίς να προλάβει να ζηήσει κάτι που επιθυμούσε πολύ ή χωρίς να διευθετήσει μια στενόχωρη κατάσταση, χωρίς να απαλλαγεί από μια πηγή δυστυχίας: «πήγε με τον καημό να δει κάποτε το γιο του στον ίδιο δρόμο! || πήγε με τον καημό να δει την κόρη του αποκαταστημένη»· βλ. και φρ. *τον έφαγε ο καημός*·

- πνίγω τον καημό μου, δεν αφήνω να εκδηλωθεί κάποιος ψυχικός ή ερωτικός μου πόνος: «παρόλο το θάνατο του πατέρα μου πνίγω τον καημό μου, για να μη στενοχωρώ την οικογένειά μου || κάθε φορά που τη βλέπω πνίγω τον καημό μου, για να μην της δίνω χαρά που μ' απέρριψε»·

- το 'χω καημό, βλ. φρ. *καημό το 'χω*·

- τον έφαγε ο καημός, πέθανε από έντονη λύπη, γιατί δεν μπόρεσε να πραγματοποιήσει κάτι που επιθυμούσε: «δεν μπόρεσε να γλιτώσει την επιχείρησή του απ' τη χρεοκοπία και τον έφαγε ο καημός»· βλ. και φρ. *πήγε με τον καημό*·

- του 'φυγε ο καημός, πραγματοποιήθηκε η επιθυμία του: «επιτέλους, αγόρασε κι αυτός αυτοκίνητο και του 'φυγε ο καημός»·

καθαρίζομαι, ρ. [*καθαρίζω*], καθαρίζομαι. **1.** σκοτώνομαι: «μέχρι τώρα καθαρίστηκαν κι απ' τις δυο συμμορίες πέντε άτομα». **2.** πεθαίνω: «στην Κατοχή καθαρίστηκε ένα σωρό κόσμος από την πείνα». **3.** απαλλάσσομαι από κάτι που είναι βλαβερό, επιζήμιο ή άχρηστο, επανέρχομαι στη φυσιολογική κατάσταση, ξεκαθαρίζομαι: «πρέπει να καθαριστεί απ' τους ημέτερους η διοίκηση για να μπορέσουν να μπουν οι σωστές βάσεις για την ανάπτυξη || τώρα που καθαρίστηκε η θέση σου, μπορείς να ξανακυκλοφορήσεις χωρίς να φοβάσαι τίποτα». **4.** χάνω όλα τα χρήματά μου, ιδίως σε τυχερό παιχνίδι: «κάθισα να παίξω μ' ένα σωρό λεφτά και καθαρίστηκα εντελώς». (Λαϊκό τραγούδι: *και στο μπαρμπούτι να ριχτούν, και στο μπαρμπούτι να ριχτούν, ωστόσο να καθαριστούν, τον αργιλέ να θυμηθούν*).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας